

ความรู้ด้านวิธีการสอนนาฏศิลป์

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์น ๑
(โขนพระ)

เรื่อง นุญฉายอินทรชิตแปลง

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

ความรู้ด้านการสอนนาฏศิลป์

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ป็น ๑

(โขนพระ)

เรื่อง ฉุยฉายอินทรีชิตแปลง

โดย ดร. ศุภชัย จันทร์สุวรรณ
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร
กระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

จากภารกิจในรอบปีที่ผ่านมา กรมศิลปากรได้จัดให้มีการพัฒนา “มาตรฐานงานมรดกทางศิลปวัฒนธรรม” เพื่อรวบรวมขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละลักษณะงานของหน่วยงานในกรมศิลปากรให้เกิดความชัดเจน เป็นกรอบการดำเนินงานด้านมรดกทางศิลปวัฒนธรรม

ประกอบกับในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐตระหนักดีว่า “ทุนทางปัญญา” เป็นสินทรัพย์ที่สำคัญสำหรับการบริหารองค์กร โดยคุณค่าและความสำเร็จขององค์กรเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการนำทุนทางปัญญามาเป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขององค์กร เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมการดำเนินงานที่มีความแปรปรวน และนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้ ดังจะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดให้ “การจัดการความรู้” เป็นตัวชี้วัดประการหนึ่งในเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติราชการ เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐได้มีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งที่มาต่างๆทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร มาแปลงให้เป็น “ความรู้” ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อถ่ายทอด สืบต่อองค์ความรู้ให้องค์กรสามารถประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

กรมศิลปากรซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐ ที่มีภารกิจหน้าที่ในการคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ บำรุงรักษา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สร้างสรรค์ เผยแพร่ และสืบทอด ศิลปะวิทยาการ และทรัพย์สินมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงได้ดำเนินการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากภายในองค์กร ทั้งในรูปขององค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะ และองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ เพื่อถ่ายทอดให้แก่ผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งเผยแพร่สู่เยาวชนและประชาชนทั่วไป

กรมศิลปากรหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในองค์กร รวมทั้งทำให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปเกิดความซาบซึ้งและภาคภูมิใจในมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

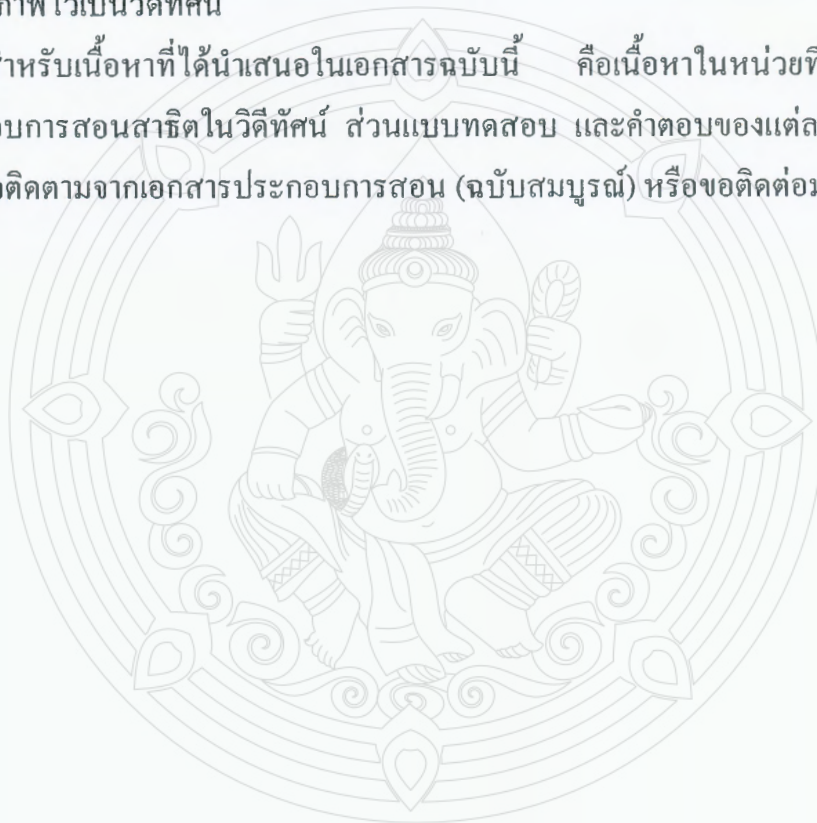
(นายอารักษ์ สังหิตกุล)

อธิบดีกรมศิลปากร

คำนำผู้สอน

เอกสารความรู้ด้านวิธีการสอนนาฏศิลป์ วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ป ๑ (โจนพระ) จัดทำเพื่อนำเสนอวิธีการสอนโจนพระ โดยนำเรื่อง รำฉุยฉาย อินทรีจิตแปลง หน่วยที่ ๓ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มาใช้ในการสอนสาธิตที่ได้บันทึกภาพไว้เป็นวิดีโอ

สำหรับเนื้อหาที่ได้นำเสนอในเอกสารฉบับนี้ คือเนื้อหาในหน่วยที่ ๓ เพื่อใช้ประกอบการสอนสาธิตในวิดีโอ ส่วนแบบทดสอบ และคำตอบของแต่ละหน่วยนั้น ขอให้ผู้สนใจติดตามจากเอกสารประกอบการสอน (ฉบับสมบูรณ์) หรือขอติดต่อมาทางผู้สอนเอง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำนำผู้สอน	
สารบัญ	
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	๑
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	๖
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓	๑๐
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔	๔๓
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	๔๖
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖	๕๑
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗	๕๕
แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘	๕๘

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรื่อง นุญฉายอินทรีชิตแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรี ปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

นุญฉายแต่เดิมเป็นการเล่นเพลงเช่นเดียวกับการเล่นเพลงพื้นเมืองทั่วไป ต่อมาพัฒนาเป็นชุดนาฏศิลป์ และมีการแทรกรำนุญฉายในการแสดงโขนละคร มีการประพันธ์เพลงตามบทบาทของตัวละครและประดิษฐ์ท่ารำตามแบบแผนนาฏศิลป์ไทย นุญฉายอินทรีชิตแปลงเป็นการรำชุดหนึ่งในโขนตอนศึกพรหมาสตร์ ซึ่งได้สืบทอดทำรามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงปัจจุบัน

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า นุญฉาย ประวัติการเล่นเพลง นุญฉาย ประวัติการรำนุญฉายในการแสดงโขนและละคร ประวัติอินทรีชิต ประวัติการรำนุญฉายอินทรีชิต แปลงประวัติการสืบทอดทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

- บอกความหมายของคำว่า นุญฉาย ได้
- บอกประวัติการเล่นเพลงนุญฉายได้
- วิเคราะห์ประวัติการรำนุญฉายได้
- บอกประวัติการรำนุญฉายในการแสดงโขนและละครได้
- บอกประวัติอินทรีชิตได้
- บอกประวัติการรำนุญฉายอินทรีชิตแปลงได้
- วิเคราะห์ประวัติการสืบทอดทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลงได้

๓. เนื้อหา

- ความหมายของคำว่า นุญฉาย
- ประวัติการเล่นเพลงนุญฉาย
- ประวัติการรำนุญฉาย

- ประวัติการรำนุญาในโขนและละคร
- ประวัติอินทรีชิต
- ประวัติการรำนุญาอินทรีชิตแปลง
- ประวัติการสืบทอดทำรำนุญาอินทรีชิตแปลง

๔ .กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

- ครูสนทนากับนักศึกษาเรื่องประสบการณ์จากการที่เคยดูหรือรำนุญาชุดต่างๆ มาแล้ว
- ให้นักศึกษาที่รำนุญาได้ออกมารำให้เพื่อนดู

๔.๒ ขั้นสอน

๑ .แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๒-๓ คน ให้ทำงานค้นคว้าในเวลาที่กำหนดกลุ่มละ ๒ หัวข้อดังนี้

- ความหมายของคำว่า นุญา และประวัติการเล่นเพลงนุญา
- ประวัติการรำนุญาที่เป็นชุดเบ็ดเตล็ด จนถึงการรำนุญาในการแสดงโขนละคร
- ประวัติอินทรีชิต
- ประวัติการรำนุญาอินทรีชิตแปลงและการสืบทอดทำรำ

๒ .ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมาอภิปรายซักถาม

๓ .คู่วิทัศน์นุญาอินทรีชิตแปลง

๔ .ครูและนักศึกษาร่วมกันสัมมนาตามหัวข้อดังนี้

- ลักษณะสำคัญของการรำนุญามีอะไรบ้าง
- เปรียบเทียบรำนุญาอินทรีชิตแปลงกับรำนุญาชุดอื่นๆที่เคยดูหรือรำ มาแล้วว่ามีส่วนใดบ้างที่เหมือนกันและแตกต่างกัน
- คำว่า “โขนพระ” กับ “ละครพระ” น่าจะมีส่วนที่แตกต่างกันอย่างไร

๔.๓ ขั้นสรุป

๑.ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปบทเรียนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการรำนุญาตั้งแต่ความหมายของคำว่านุญา ประวัติการเล่นเพลงนุญา ประวัติการรำนุญาตามแบบแผนนาฏศิลป์ไทย ประวัติการรำนุญาในการแสดงโขนและละคร ประวัติอินทรีชิต ประวัติการรำนุญาอินทรีชิตแปลง จนถึงการสืบทอดทำรำนุญาอินทรีชิตแปลงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

๒.ครูมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนรายงานกลุ่ม กำหนดส่งรายงานในหน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ ตามหัวข้อต่อไปนี้

- วิวัฒนาการโขน

๕. สื่อการเรียนการสอน

- หนังสือสำหรับนักศึกษาค้นคว้าในเวลา
- วิกิทัศน์
- รูปภาพรำนุญาชุดต่างๆรวมทั้งรำนุญาอินทรีชิตแปลง
- รูปภาพครูผู้สืบทอดรำนุญาอินทรีชิตแปลง
- เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงเพลงนุญาชุดต่างๆ
- ใบความรู้หมายเลข ๑ เรื่องประวัติการรำนุญาและประวัติการรำนุญาอินทรีชิตแปลง

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากความสนใจและตั้งใจศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การออกมาอภิปรายกลุ่ม
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์ การประหยัด
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลงานศึกษาค้นคว้า มีคุณภาพเพียงใดเมื่อออกมาอภิปรายและสัมมนา

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาอ่านหนังสือเรื่องรามเกียรติ์ บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

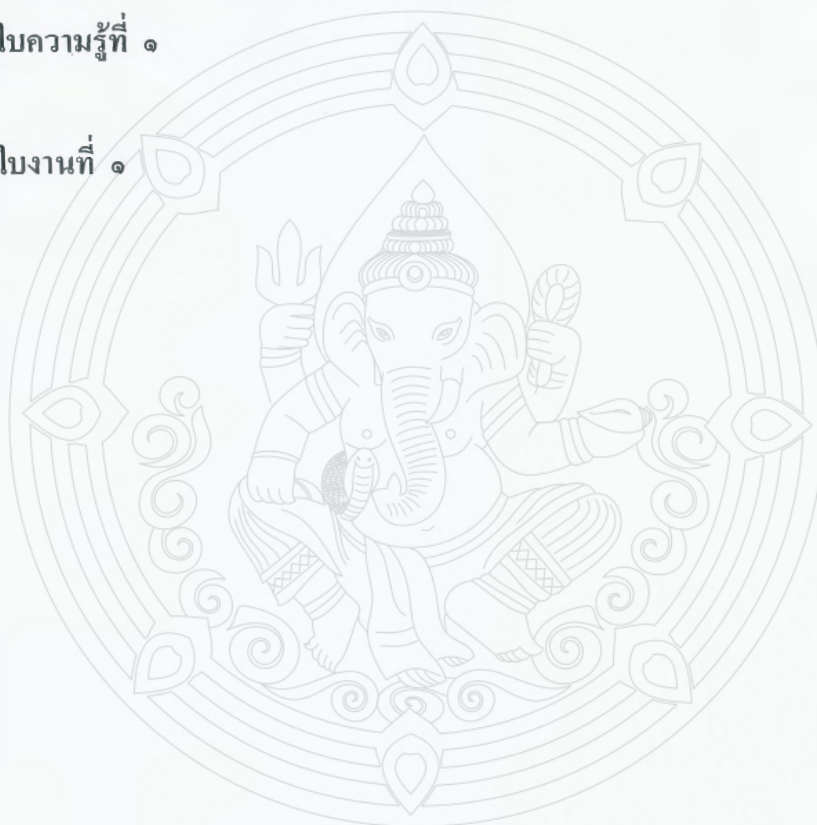
๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- กรมศิลปากร, บทโขนกรมศิลปากรปรับปรุงแสดง, กรมศิลปากร :
กรุงเทพมหานคร, ๒๕๐๓
- สุมิตร เทพวงษ์, นุญฉาย, วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๓๘

๙. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๑

๑๑. ใบงานที่ ๑

ใบงานที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

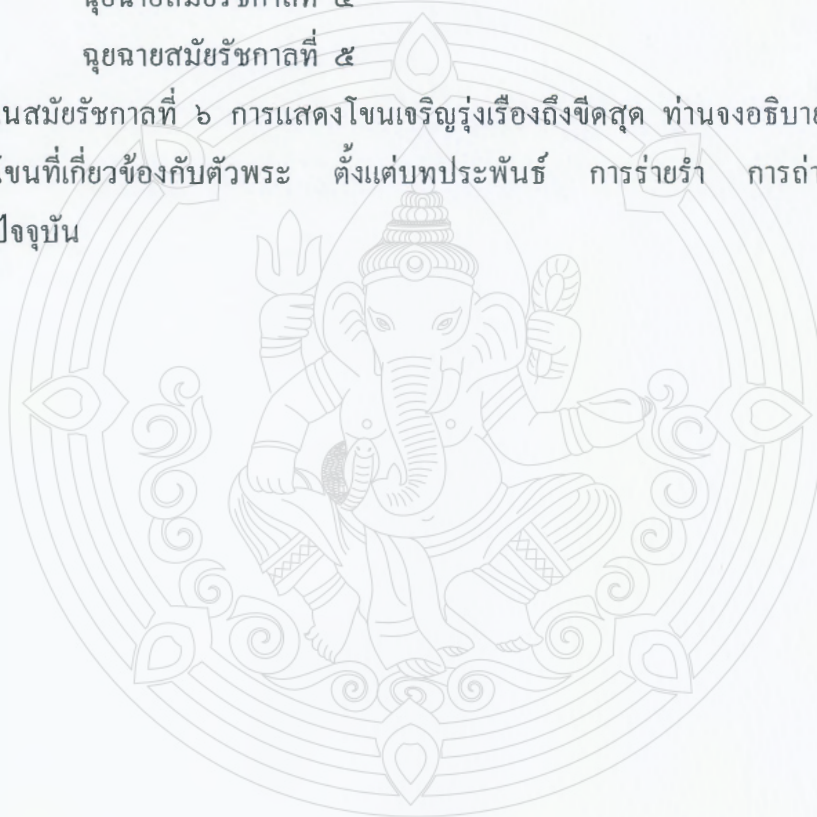
๑. จงอธิบายคำว่า “นุญฉาย” ตามยุคสมัย ดังนี้

นุญฉายสมัยรัชกาลที่ ๒

นุญฉายสมัยรัชกาลที่ ๔

นุญฉายสมัยรัชกาลที่ ๕

๒. ในสมัยรัชกาลที่ ๖ การแสดงโขนเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด ท่านจงอธิบายให้เห็นจริงเฉพาะ
โขนที่เกี่ยวข้องกับตัวพระ ตั้งแต่บทประพันธ์ การร่ายรำ การถ่ายทอดสืบมาจนถึง
ปัจจุบัน

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

เรื่อง นุชฉายอินทรีจิตแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๐๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรี ปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

องค์ประกอบของการรำนุชฉายอินทรีจิตแปลง ต้องประกอบด้วยผู้แสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรีและเพลงร้อง ซึ่งรวมถึงความไพเราะของบทประพันธ์ เพื่อความสมบูรณ์ด้วยสุนทรียะทางนาฏศิลป์

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบในการรำนุชฉายอินทรีจิตแปลง ซึ่งประกอบด้วยผู้แสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรี เพลงร้อง และคำประพันธ์ วิธีการร้อง

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

- บอกวิธีคัดเลือกผู้แสดงได้
- วิเคราะห์ลักษณะเครื่องแต่งกายได้
- บอกดนตรีที่ใช้ในการแสดงได้
- วิเคราะห์คำประพันธ์ที่ใช้ในเพลงร้องได้
- มีทักษะในการร้องเพลงนุชฉายอินทรีจิตแปลง

๓. เนื้อหา

องค์ประกอบของการรำนุชฉายอินทรีจิตแปลง ประกอบด้วย

- ผู้แสดง
- เครื่องแต่งกาย
- ดนตรี
- เพลงร้อง รวมทั้งความไพเราะของบทประพันธ์

๔. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้ว โดยสนทนากับนักศึกษาเรื่อง ความหมายของคำว่า นุชฉาย ประวัติการเล่นเพลงนุชฉาย ประวัติการรำนุชฉายตามแบบแผน นาฏศิลป์ ประวัติการรำนุชฉายในโจนและละคร ประวัติอินทรีชิต ประวัติการรำนุชฉาย อินทรีชิตแปลง และประวัติการสืบทอดทำรำนุชฉายอินทรีชิตแปลงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ให้นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้แสดงรำนุชฉาย อินทรีชิตแปลงตามลักษณะของโจนตัวพระ

๒. ให้นักศึกษาเรียนรู้จากภาพถ่ายเครื่องแต่งกายชุดนุชฉายอินทรีชิตแปลง แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

- เปรียบเทียบเครื่องแต่งกายของพระอินทร์กับตัวละครอื่นๆ เช่น พระนารายณ์ พระสังข์ อีเหนา ว่ามีส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันอย่างไร
- ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนของโลก แต่เหตุใดเครื่องแต่งกายโจนจึงสวมเสื้อแขนยาว

๓. ให้นักศึกษาดูภาพวงปีพาทย์เครื่องห้า แล้วร่วมกันอภิปรายดังนี้

- การบรรเลงวงดนตรีไทย จะพบว่าระนาดเอกเป็นจุดเด่นของวง แต่เหตุใดในการบรรเลงประกอบการรำนุชฉายจึงใช้ปี่ในเป็นจุดเด่นของวง

๔. ให้นักศึกษาดูแผ่นป้ายเพลงนุชฉายอินทรีชิตแปลง แล้วฟังเพลงจากเครื่องบันทึกลีเสียง จากนั้นจึงฝึกร้องพร้อมกัน

๕. แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้อภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

- ค้นหาลักษณะของบทประพันธ์เพลงนุชฉาย
- กลวิธีใช้คำประพันธ์ให้ไพเราะ
- กลวิธีใช้คำประพันธ์เนื้อร้องให้มองเห็นภาพลักษณ์
- เปรียบเทียบการใช้คำประพันธ์เนื้อร้องเพลงนุชฉายอินทรีชิตแปลงกับเพลงนุชฉายอื่นๆ ว่ามีส่วนคล้ายคลึงกันอย่างไร

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปเรื่ององค์ประกอบในการแสดงรำนุชฉายอินทรีชิตแปลง

๕. สื่อการเรียนการสอน

- หนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าในเวลา
- เครื่องแต่งกายบางชิ้น เช่น ชุดฮาดเดนหน
- รูปภาพจำลองฉายอินทรีดัดแปลง
- เครื่องดนตรีบางชิ้น เช่น ปี่ใน
- แผ่นป้ายเนื้อเพลงฉายอินทรีดัดแปลง
- เครื่องบันทึกเสียงพร้อมแถบบันทึกเสียง
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง
- ใบความรู้เรื่ององค์ประกอบของการจำลองฉายอินทรีดัดแปลง

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การช่วยกันสรุปบทเรียน
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การให้ความร่วมมือ การประหยัด การตรงต่อเวลา
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอภิปรายรายกลุ่มและสัมมนาร่วมกัน

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาอ่านหนังสือเรื่อง โขน ของชนิด อยู่โพธิ์ และชมการแสดงโขนตอน ศักดิ์พรหมศาสตร์ ณ โรงละครแห่งชาติ

๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- ชนิด อยู่โพธิ์, โขน, กรมศิลปากร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๑
- ณรงค์ ปิฎกักรัตน์, สารานุกรมเพลงไทย, เรือนแก้วการพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๘
- อาคม สายาคม, หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอาคม สายาคม ๕ ธันวาคม ๒๕๒๕, ประยูรวงศ์การพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๕

๙. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๒

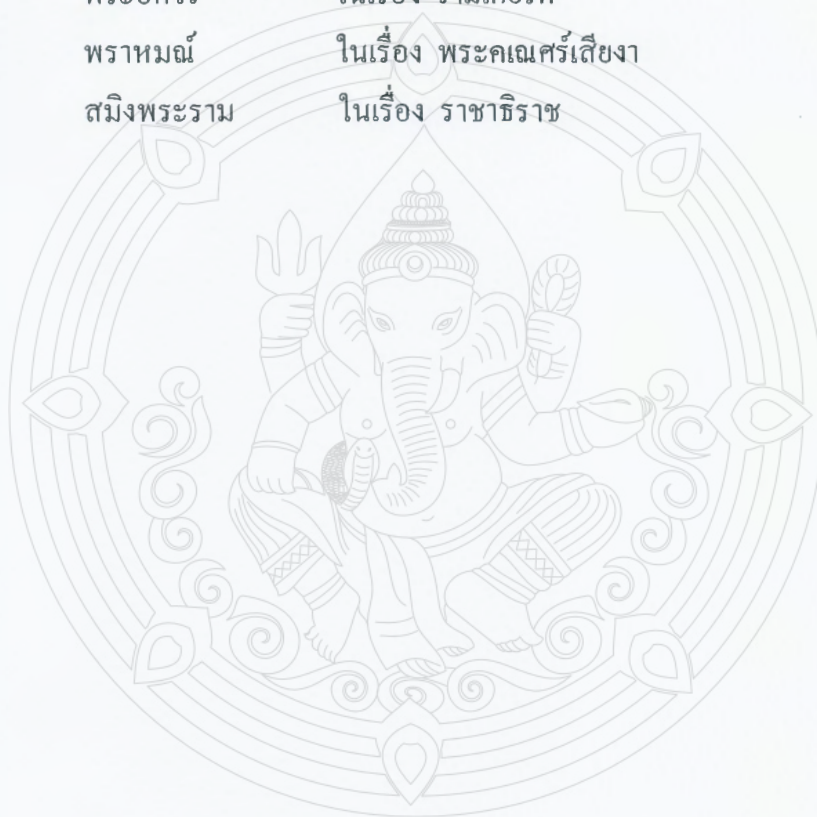
๑๑. ใบงานที่ ๒

ใบงานที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. ท่านเข้าใจคำว่า “ที่พระทีพระยา” ว่าอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
๒. จงอธิบายวิธีการรำตามสถานะของตัวละครต่อไปนี้

พระอิศวร	ในเรื่อง รามเกียรติ์
พราหมณ์	ในเรื่อง พระคเณศร่เสีงา
สมิงพระราม	ในเรื่อง ราชาริราช

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

เรื่อง นุญฉายอินทรีชนิดแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ ๑ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรี ปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

นาฏยศัพท์มีความสำคัญต่อการใช้เรียกคำสำหรับฝึกหัดนาฏศิลป์ตั้งแต่การใช้มือ ลำตัว และเท้า เพื่อให้การรำนุญฉายอินทรีชนิดแปลง มีความถูกต้องตามแบบแผนโขนตัวพระ

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ที่ใช้กับมือ ลำตัว และเท้า รวมทั้งปฏิบัติ ทำรำนุญฉายอินทรีชนิดแปลง ตั้งแต่ปีพาทย์ทำเพลงร้ว ทำรำตามคำร้องเพลงนุญฉาย ตั้งแต่ คำร้องว่านุญฉายเอ๋ย ช่างเป็นอนบิต ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๑ และท่าที่ ๒ ได้

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

- บอกนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้มือได้
- บอกนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้ลำตัวได้
- บอกนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้เท้าได้
- ปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชนิดแปลง

๓. เนื้อหา

๓.๑ นาฏยศัพท์ทั่วไป

๑. นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้มือ
๒. บอกนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้ลำตัว
๓. นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้เท้า

๓.๒ นาฏยศัพท์เฉพาะ

- ๓.๓ ปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชนิดแปลงตั้งแต่ปีพาทย์ทำเพลงร้ว คำร้องเพลงนุญฉาย ตั้งแต่คำว่า นุญฉายเอ๋ย ช่างเป็นอนบิต ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๑ และท่าที่ ๒

๔. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้ว โดยสนทนากับนักศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของการรำถวายอินทรีชนิดแปลง ซึ่งประกอบด้วย ผู้แสดง เครื่องแต่งกาย คนตรี เพลงร้อง

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ให้นักศึกษาวิเคราะห์ การรำถวายอินทรีชนิดแปลง แล้วใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมเขียนนาฏยศัพท์ โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ ๒-๓ คน ให้เขียนนาฏยศัพท์กลุ่มละ ๒๐ คำ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมารายงานผล

๒. ครูรำถวายอินทรีชนิดแปลงอย่างช้าๆ แล้วถามนาฏยศัพท์บางทำให้นักศึกษาตอบ เช่น ท่า “งามเฉิดฉาย” มีนาฏยศัพท์ว่าอย่างไรบ้าง ถ้ามีผู้ตอบได้ ให้ทุกคนจดบันทึกไว้ ถ้าไม่มีผู้ตอบได้ ครูอธิบายให้เข้าใจ

๓. ปฏิบัติทำรำถวายอินทรีชนิดแปลง ตั้งแต่ปีพาทย์ทำเพลงร่ำ คำร้องว่า ถวายเอช ช่างเบื่อนบิ ดึงปีพาทย์รับท่าที่ ๑ และท่าที่ ๒ โดยครูรำนำทีละท่าให้นักศึกษารำตาม เมื่อเห็นว่านักศึกษาจำท่าทำได้แล้ว ครูเดินมาจับทำให้นักศึกษาทุกคนอย่างทั่วถึง เช่น กดไหล่ ดันเอว เพื่อให้ท่าทางสวยงามขึ้น

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปความรู้เกี่ยวกับนาฏยศัพท์ที่นักศึกษาออกมาอภิปราย ตลอดจนสรุปเรื่องท่ารำถวายอินทรีชนิดแปลงตั้งแต่ท่าแรกจนถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๑ และท่าที่ ๒

๕. สื่อการเรียนรู้การสอน

- หนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้าในเวลา
- รูปภาพรำถวายอินทรีชนิดแปลง
- เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงเพลงถวายอินทรีชนิดแปลง
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง ไม้เคาะจังหวะ
- ใบความรู้เรื่องนาฏยศัพท์

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง การอภิปรายกลุ่ม และการนำเสนอผลงาน
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน
- ประเมินผลสัมฤทธิ์จากใบงานเรื่องนาฏยศัพท์ และการปฏิบัติทำรำนุญาอินทรชิตแปลงตั้งแต่ต้นจนถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๑ และท่าที่ ๒

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาชมวีดิทัศน์การรำนุญาชุดต่างๆ รวมทั้งนุญาอินทรชิตแปลง

๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- กรมศิลปากร, บทโขนตอนศึกพรหมาสตร์, กรมศิลปากร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๔
- สุนนมาลย์ นิมเนดิพันธ์, การละครไทย, ไทยวัฒนาพานิช : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๖
- อาคม สายาคม, หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอาคม สายาคม ๙ ธันวาคม ๒๕๒๕, ประยูรวงศ์การพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๕

๙. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๓

๑๑. ใบงานที่ ๓

ใบความรู้ที่ ๓

นาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ คือ คำที่ใช้เรียกกระหว่างการฝึกหัดนาฏศิลป์ แบ่งได้ดังนี้

นาฏยศัพท์ทั่วไป

๑. นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้มือ ได้แก่ วงบน วงล่าง วงกลาง จีบหงาย จีบคว่ำ จีบตะแคง สอดจีบ ม้วนจีบ หยิบจีบ จีบล้อแก้ว

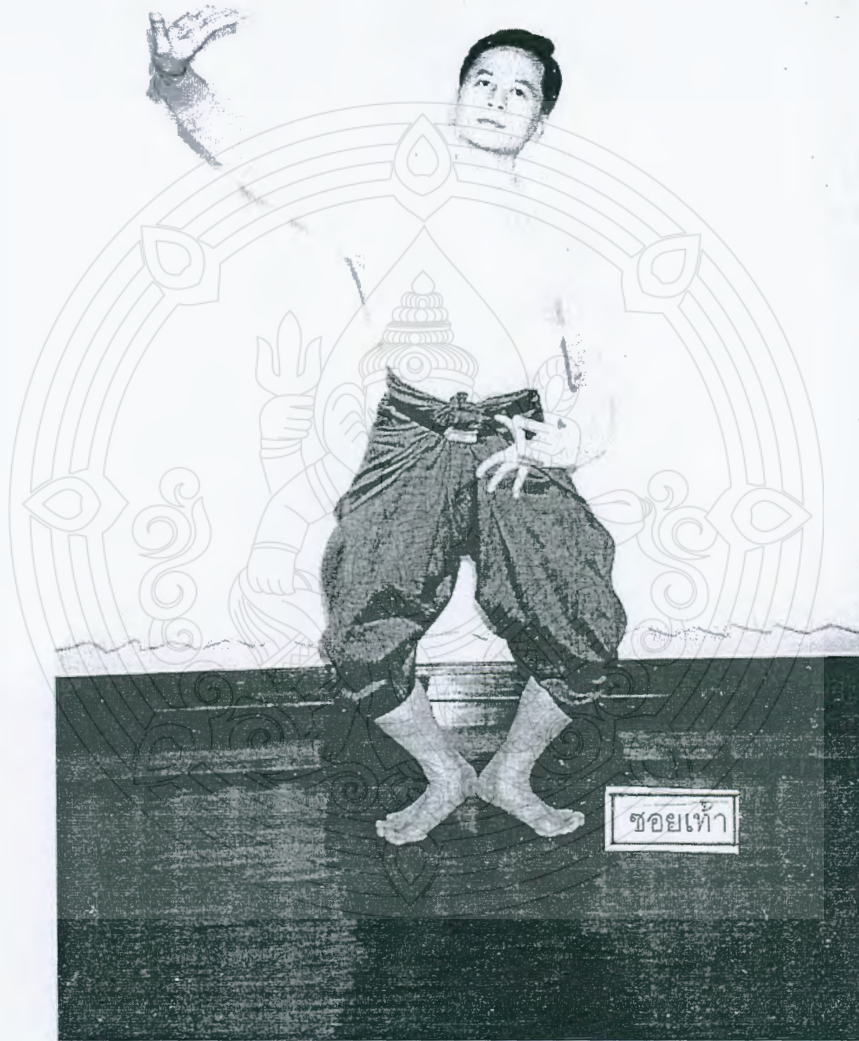
๒. นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้ลำตัว ได้แก่ กอดไหล่ ดันเอว กอดเกลียวข้าง

๓. นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้เท้า ได้แก่ ซอยเท้า ประเท้า กระทุ้งเท้า กระดกเท้า ก้าวเท้า ถัดเท้า ขยันท้า จรดเท้า ฉายเท้า ผสมเท้า ยกเท้า สะดุดเท้า

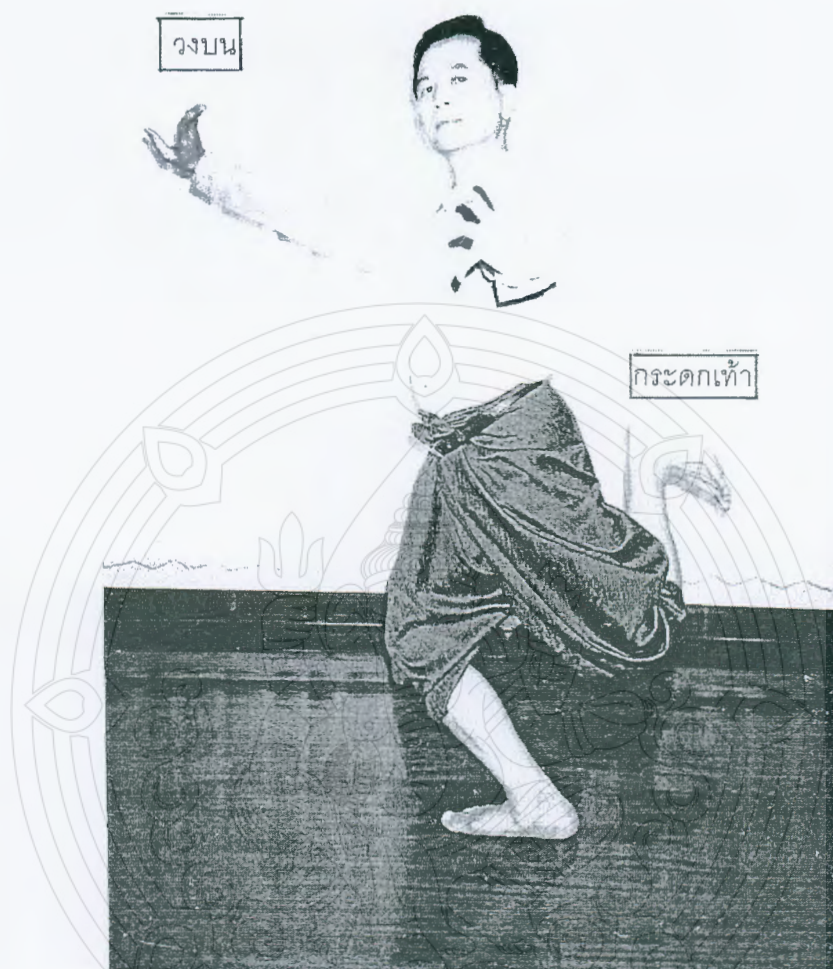
นาฏยศัพท์เฉพาะ ในการฝึกรำดูฉุยอินทรีชนิดแปลงมีนาฏยศัพท์เฉพาะเพียงคำเดียว คือ

ลงวง

นาฏยศัพท์ทั่วไป

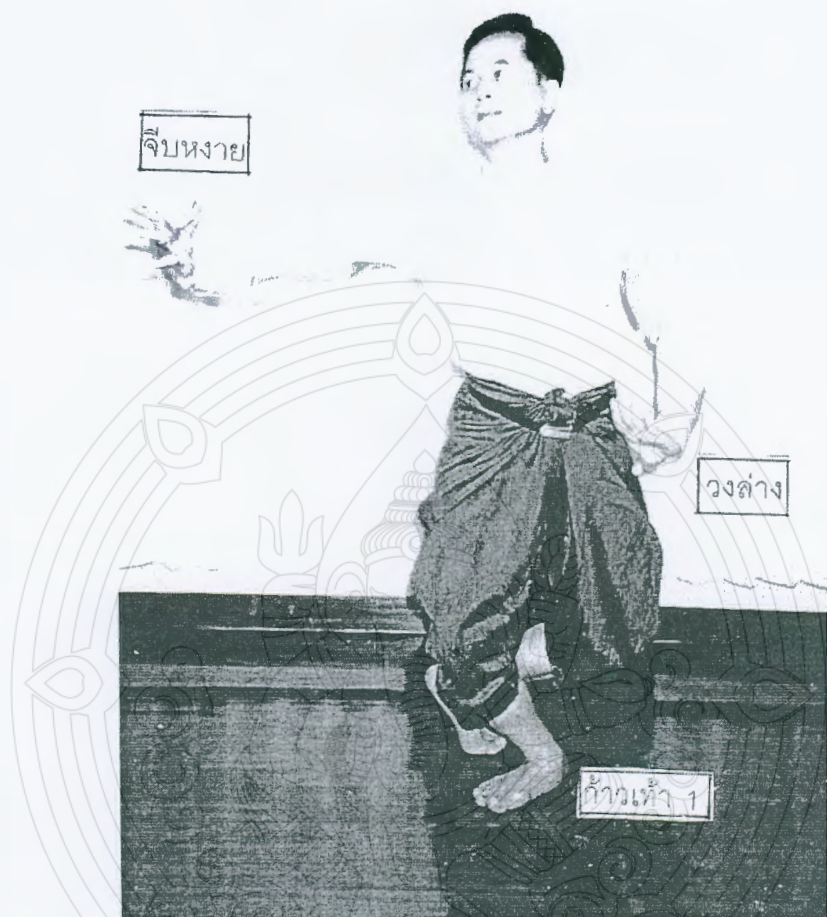

- ชอยเท้า คือ การใช้ส่วนของปลายเท้าและจมูกเท้าทั้งสองข้างย่างถึๆ โดยเปิดสันเท้าทั้งสองข้างไว้ รวมถึงต้องย่อเข้าทุกครั้งด้วย

- วงบน ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการฟ้อนรำ คือ การยกแขนให้เป็นลำโค้ง และตั้งปลายนิ้วระดับแต่ศีรษะ พยายามหักข้อมือและตั้งนิ้วทั้งสี่ไว้ ส่วนนิ้วหัวแม่มือแยกออกมาและส่งไปข้างหน้า

- กระดกเท้า ส่วนใหญ่จะกระทำต่อเนื่องจากการกระทุ้งเท้าแล้วกระดกไปข้างหลัง โดยหักข้อพับหัวเข่าในลักษณะหนีบร่องให้มากที่สุด แล้วหักข้อเท้าให้มากที่สุดเช่นกัน การกระดกเท้ามีความสำคัญต่อการรำไทยมาก เพราะคนที่กระดกไม่สุดข้อพับหรือหนีบร่องไม่เต็มที่ จะทำให้ขาชื้อออกไป แลดูไม่งาม

- ก้าวเท้า คือ การก้าวเท้าไปด้านหน้าโดยเหยียบพื้นลงไปให้เต็มฝ่าเท้า แต่ต้องใช้สันเท้าจรดลงไปก่อนแล้วย่อเข่าลง ให้ปลายเท้าเฉียงพอประมาณ กระยะให้เท้าทั้งสองห่างกันประมาณ ๑๒ นิ้วฟุต การก้าวเท้าทั้งสองวิธี น้ำหนักตัวจะต้องทิ้งไปอยู่ในส่วนของเท้าที่ก้าวออกไป

- วงล่าง คือ การลดแขนลงมาให้ตั้งระดับหัวเข่าหรือเอว พร้อมทั้งกันศอกออกเล็กน้อย

- จิบหงาย คือ การหงายมือแล้วใช้นิ้วหัวแม่มือจรดลงไปบนข้อแรกของนิ้วชี้ให้ตึง ส่วนนิ้วที่เหลืออีกสามนิ้วให้กรีดแยกออกไปในลักษณะเหยียดตึงเช่นเดียวกัน ข้อสำคัญคือจะต้องหักข้อมือเข้าหาท้องแขนทุกครั้งขณะจิบมือ

- วงกลาง คือ การตั้งวงให้ปลายนิ้วอยู่สูงระดับหัวไหล่

- ก้าวเท้า คือ การก้าวเท้าไปด้านหน้าโดยเหยียบพื้นลงไปให้เต็มฝ่าเท้า แต่ต้องใช้สันเท้าจรดลงไปก่อนแล้วย่อเข่าลง ให้ปลายเท้าเฉียงพอประมาณ กระยะให้เท้าทั้งสองห่างกันประมาณ ๑๐ นิ้วฟุต ส่วนการก้าวเท้าอีกอย่างหนึ่งคือก้าวไปด้านข้าง ให้เท้าทั้งสองห่างกันประมาณ ๑๒ นิ้วฟุต การก้าวเท้าทั้งสองวิธีนี้ น้ำหนักตัวจะต้องทิ้งไปอยู่ในส่วนของเท้าที่ก้าวออกไป

- กวดเกลียวข้าง คือ การกวดข้างลำตัวถึงสะเอวไปข้างใดข้างหนึ่งและถ่ายน้ำหนักไปที่เอวข้างที่เอียง ส่วนมากการกวดเกลียวข้างจะกระทำไปพร้อมกับการก้าวเท้าของผู้รำ เช่น ก้าวไขว้ (นาง) ก้าวข้าง (พระ)

- จับคว่ำ ปฏิบัติเช่นเดียวกับจับหงาย เพียงแต่คว่ำมือจับให้ปลายนิ้วชี้จิ้มลง
- ขยับเท้า คือการเคลื่อนไหวก้าวเท้า โดยการก้าวเท้าข้างหนึ่งไขว้ไว้ ด้านหน้าวางเต็มฝ่าเท้า ส่วนเท้าอีกข้างที่อยู่ด้านหลังจะวางเพียงงมูกเท้าแล้วย่ำเท้าเร็วๆ อาจจะย้ายอยู่กับที่หรือเคลื่อนตัวไปข้างๆตามเท้าหน้าที่ย่ำอยู่ก็ได้

- ฉายเท้า คือ การใช้เท้าข้างใดข้างหนึ่งวางหลัง หิ้งน้ำหนักไปที่เท้าข้างนั้น ข้อมือทั้งสองข้าง ส่วนเท้าที่อยู่ข้างหน้าให้ใช้จมูกเท้าจรดที่พื้น เปิดส้นเท้าให้สูงจากพื้นพอประมาณ จากนั้นลากจมูกเท้าออกจากด้านหน้าไปทางด้านข้าง

- จรดเท้า คือ การยืนด้วยการเท้าน้ำหนักไปที่เท้าข้างหนึ่ง ส่วนเท้าอีกข้างหนึ่งจะใช้จุ่มก
เท้าแตะลงไปบนพื้น แล้วเปิดส้นให้สูงจากพื้นพอประมาณ การที่เรียกว่าจรดเท้า เพราะเท้าที่
จรดลงไปเกือบไม่มีน้ำหนักอยู่ที่ปลายเท้าเลย

- ผสมเท้า คือ การใช้เท้าทั้งสองวางคู่ให้ให้ส้นเท้าชิดกัน แต่ปลายเท้าจะแยกออกจากกันประมาณ ๘ นิ้ว เรียกว่าผสมเท้าเสมอกัน ถ้าเคลื่อนเท้าข้างหนึ่งให้วางล้ำส้นขึ้นไปอยู่ที่กลางเท้าที่คู่กัน เรียกว่า ผสมเท้าเหลื่อมหรือรวมเท้า

- จีบตะเคอง คือ การตะเคองมือจีบ มีปรากฏในท่า “ภมรเกล้า” ซึ่งพบเห็นอยู่เสมอ

- วงหน้า คือ การตั้งวงให้ปลายนิ้วอยู่ด้านหน้าระดับปากของผู้รำ

- ยกเท้า คือ การยกเท้าข้างใดข้างหนึ่งขึ้นและกันเข่าออกไปด้านข้าง ส่วนหัวเข่าจะไม่สูงเสมอลำขาช่วงบน ควรให้ต่ำลงมาเล็กน้อยและหลุบขาช่วงน่องเข้ามาหาตัวอีกเล็กน้อยเช่นกัน เรียกว่า เหลี่ยมพระ การดูว่าคนรำตัวพระจะงามหรือไม่ ให้ดูการยกเท้าเป็นสำคัญ

- จีบล่อแก้ว คือ การใช้นิ้วกลางงอโค้งลงแล้วใช้นิ้วหัวแม่มือบังคับปลายนิ้วกลางไว้ให้งออยู่เช่นนั้น ส่วนนิ้วทั้งสามที่เหลือให้กรีดออกไป การจีบล่อแก้วสามารถหักข้อมือเข้าหรือออกได้

- ถัดเท้า คือ การใช้จมูกเท้าข้างใดข้างหนึ่งโศไปบนพื้น พร้อมทั้งยกขึ้นแล้ววางเท้าลงเต็มฝ่าเท้า การถัดเท้าสามารถปฏิบัติได้สองลักษณะคือ ถัดเท้าเคลื่อนที่และอยู่กับที่ การเคลื่อนที่ปฏิบัติก้าวเท้าซ้ายไปด้านข้าง ย่อเข้าทั้งสองข้าง ทิ้งน้ำหนักไปที่เท้าซ้าย ส่วนเท้าขวาให้ใช้จมูกเท้าโศไปบนพื้น ยกขึ้นแล้ววางหน้าเท้าซ้าย ถ่ายน้ำหนักตัวมาอยู่ที่เท้าขวา เช่น ท่าเดินสายในการรำเพลงเร็ว อีกลักษณะหนึ่งคือการถัดเท้าอยู่กับที่ ปฏิบัติโดยยืนเท้าที่เป็นหลักไว้ด้านหลัง ส่วนเท้าที่จะถัดให้ไว้ด้านหน้า เริ่มด้วยการยกเท้าหลังขึ้นเล็กน้อยแล้ววางลง เพยอสน์เท้า

นาฏยศัพท์เฉพาะ

มีเพียงคำเดียวที่ปรากฏในท่ารำฉุยฉายอินทรีชิตแปลง คือ ลงวง หมายถึงการใช้มือจับ
 ล้อแก้วทั้งสองมือแล้วตั้งวงล่างเสมอเข็มขัด เท้าขวาก้าวข้าง หันหน้าไปทางเดียวกับเท้าที่ก้าว
 ปกติทำนี้เป็นท่าของยักษ์ ปฏิบัติโดยย่อเข้าทั้งสองข้าง แบะออก เรียกว่า หน้าอัด แต่พระใช้วิธี
 ก้าวข้างแทน

ใบงานที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. จงอธิบายวิธีการออกทำร้ายราตามนาฏยศัพท์ต่อไปนี้

สะบัดมือ

กคเกลียวข้าง

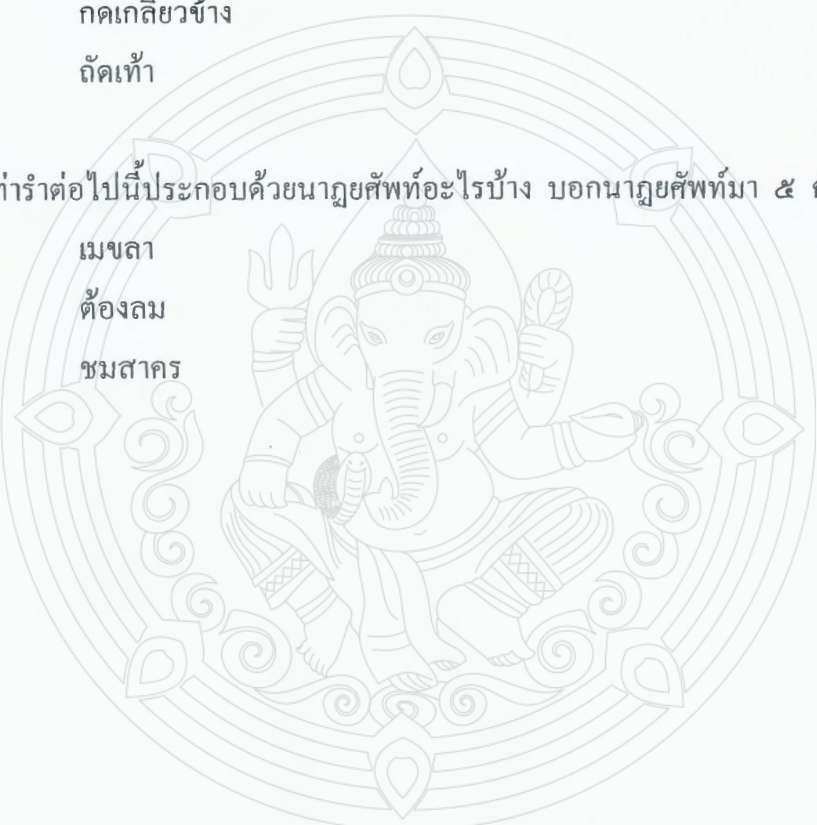
ถัดเท้า

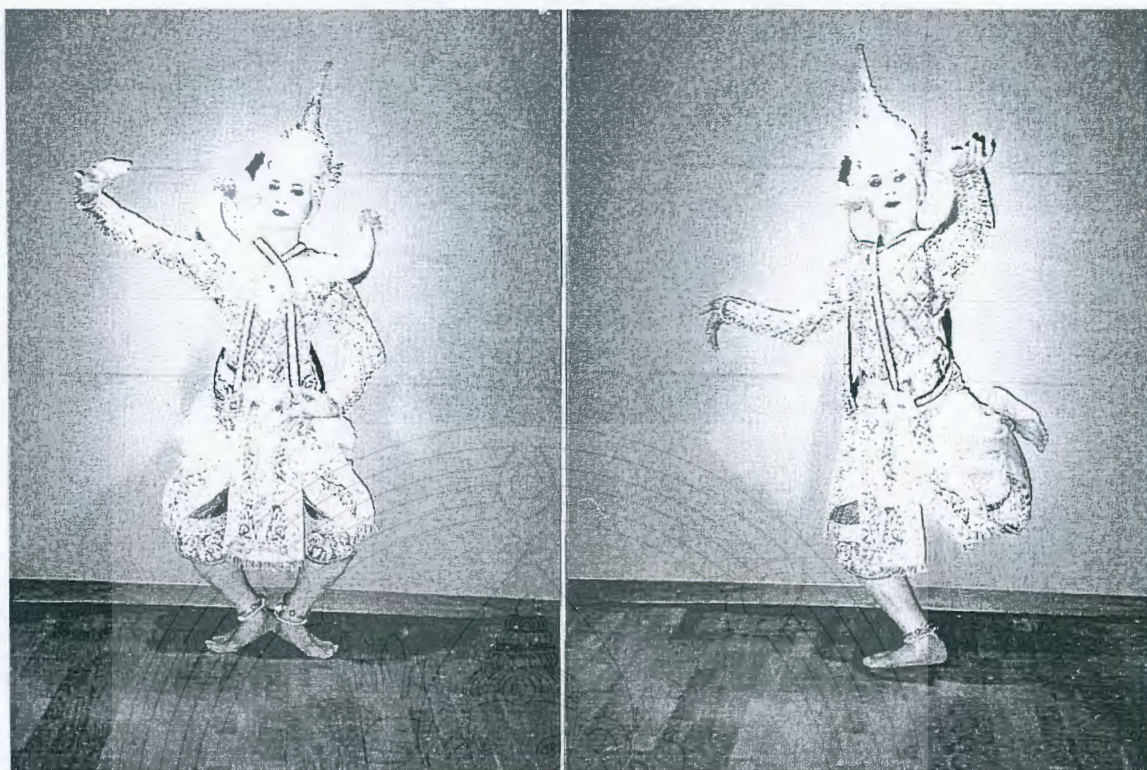
๒. ทำร่าต่อไปนี้ประกอบด้วยนาฏยศัพท์อะไรบ้าง บอกนาฏยศัพท์มา ๕ คำ ในร่าแม่บท

เมขลา

ต้องลม

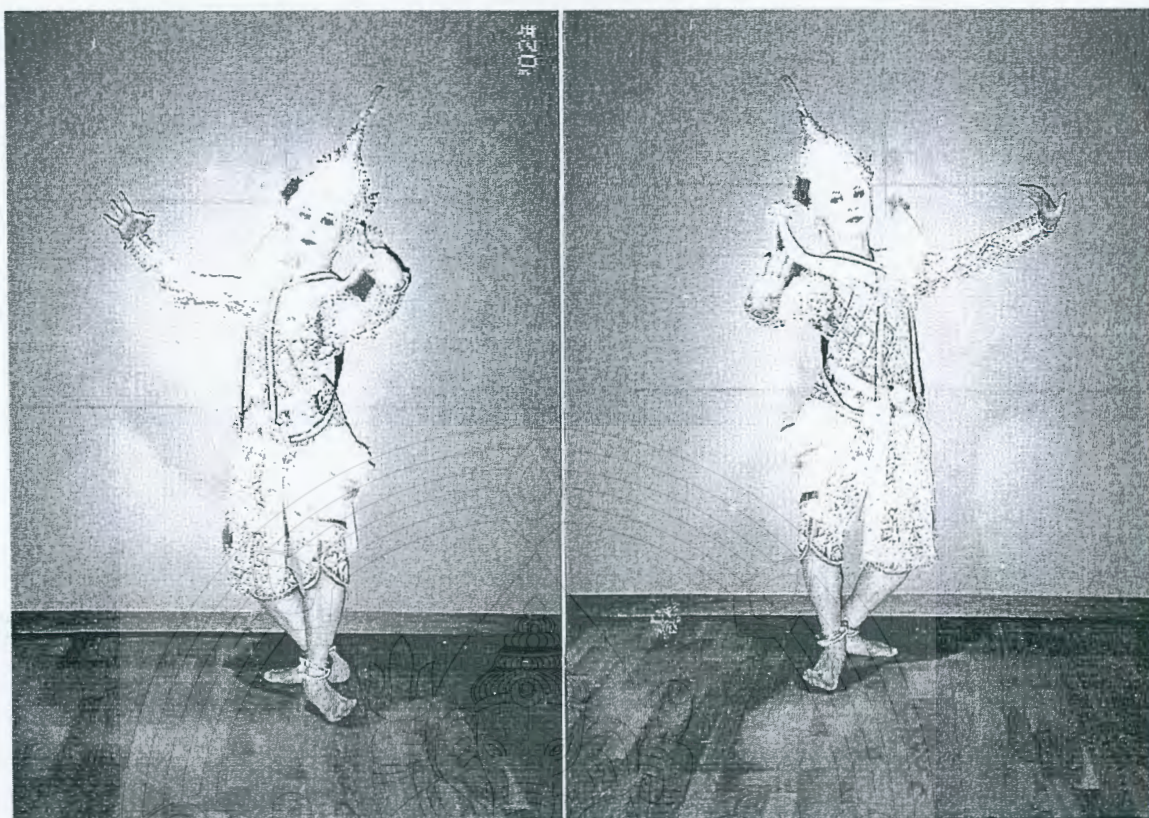
ชมสาคร

ท่าที่ ๑ ทำรำปีพาทย์ เพลงร่ำเร็ว

วิ่งชอยเท้าออกมา มือขวาดั้งบน มือซ้ายจีบระดับหัวเข็มขัด แล้วสอดมือจีบ
เปลี่ยนสลับไปตั้งวงบน ทำสลับกันไปมาจนเพลงใกล้จบ จึงเปลี่ยนเป็นทำปองหน้า โดยการยื่น
เท้าขวาเป็นหลัก ย่อเข่า กระดกเท้าซ้าย แขนซ้ายยกขึ้น หักข้อมือคว่ำลง ปองหน้าระดับสายตา
แขนขวาหงาย ลำแขนให้ฝ่ามือหงาย ปลายมือตกลงล่างระดับเอว เอียงศีรษะข้างขวา

ท่าที่ ๒ ทำท่าในเพลงร้องเอื้อน

เท้าขวายืน ย่อเข่า เท้าซ้ายจรดพื้น พร้อมทั้งจับสองมือระดับวงบน เอียงศีรษะ
ข้างซ้าย ซอยเท้าหมุนตัวมาด้านซ้าย เปลี่ยนเป็นยืนเท้าซ้าย เท้าขวาจรดพื้น แล้วปล่อยจับม้วน
มือมาตั้งวงบน เอียงศีรษะข้างขวา จากนั้นจึงหันมาหน้าตรง

ท่าที่ ๓ ท่าในคำร้อง “ดูยลายเอย”

ก้าวเท้าขวาในลักษณะก้าวหน้า เท้าซ้ายวางหลัง ย่อเข้า มือซ้ายตั้งวงบน
แขนขวาหงาย ท้องแขนเหยียดตั้งไปด้านข้างลำตัว มือขวาปล่อยหงาย หักข้อมือให้ปลายมือตก
ลง

ท่าที่ ๔ ท่ารำในคำร้อง “ช่วงเบือนบิด”

ยืนเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง ย่อเข่าทั้งสองข้าง มือขวาดั้งวงล่าง มือซ้ายจับส่ง
หลัง ลักคอเล็กน้อย หน้าตรง

ท่าที่ ๕ ทำรำในคำร้อง “นิมิตกาย”

ยืนเท้าขวาเป็นหลัก เท้าซ้ายกระดกหลัง พนมมือระหว่างอก หน้าตรง

ท่าที่ ๖ ท่ารำในคำร้อง “เยื้องยาตร”

เท้าซ้ายยืนเป็นหลัก จรดเท้าขวา ย่อเข่า มือซ้ายปล่อยหงายข้างลำตัวระดับไหล่
แขนขวาเหยียดตึงไปด้านข้างลำตัว ตั้งปลายมือ เอียงศีรษะด้านซ้าย

ท่าที่ ๗ ท่ารำในคำร้อง “นาครกราย”

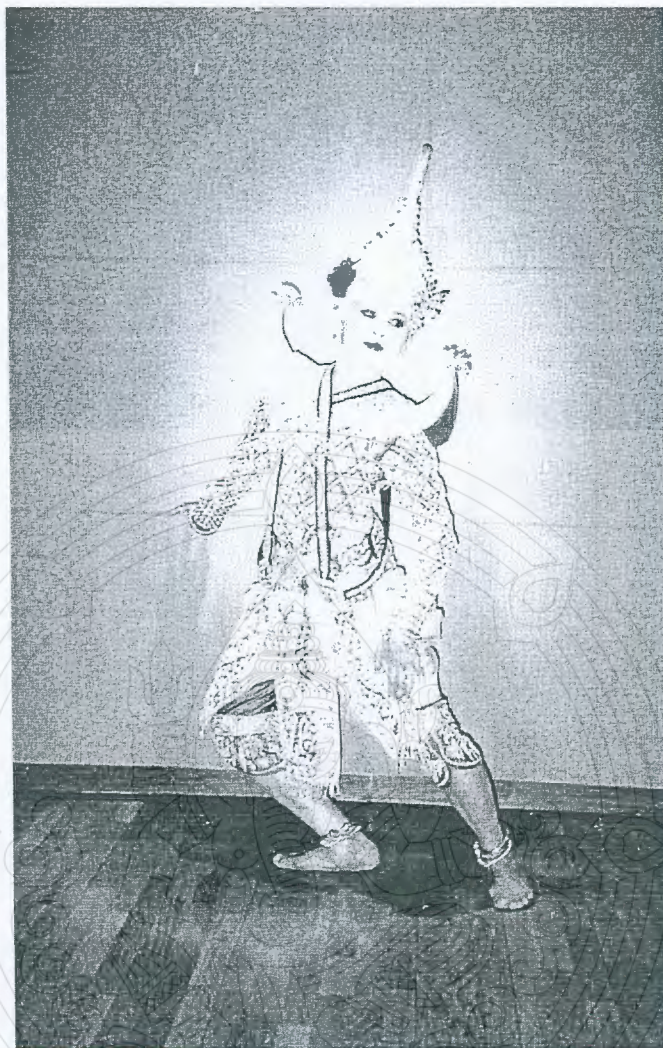
เท้าซ้ายก้าวหน้า เท้าขวาอยู่ข้างหลัง มือขวาดึงวบน มือซ้ายจับส่งหลัง เอียง

ศีรษะข้างขวา

ท่าที่ ๘ ท่าในคำร้อง “งามเจดฉาย”

หันหน้าตรง เท้าซ้ายยืนเป็นหลัก ย่อเข่า ยกเท้าขวา แขนขวาดึงงอข้อศอก มือ
ขวาปล่อยหงายระดับแง่ศีรษะ แขนซ้ายเหยียดตึงไปข้างหลัง ตั้งปลายมือ เอียงศีรษะด้านซ้าย

ท่าที่ ๕ ท่ารำในคำร้อง “เป็นนกหนา”

หันลำตัวไปทางด้านขวา เท้าขวาก้าวข้าง ย่อเข่าทั้งสองข้าง มือขวาจับส่งหลัง
มือซ้ายตบเบาๆที่หน้าขา เอียงศีรษะข้างซ้าย พร้อมทั้งพยักหน้าหนึ่งครั้ง

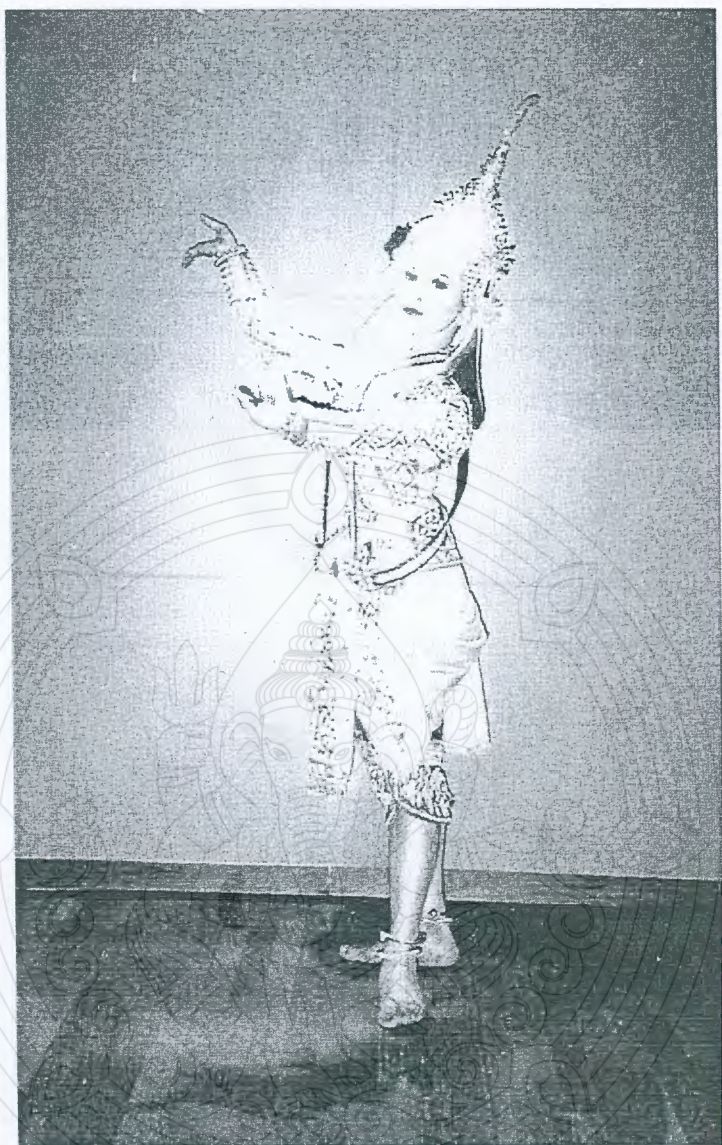
ท่าที่ ๑๐ ท่าในคำร้อง “เหมือนราวกับรูป”

หันลำตัวไปด้านขวา เท้าซ้ายก้าวข้าง มือทั้งสองตั้งวงบน แล้วเลื่อนมือมาเป็นวง
หน้า เอียงศีรษะข้างขวา

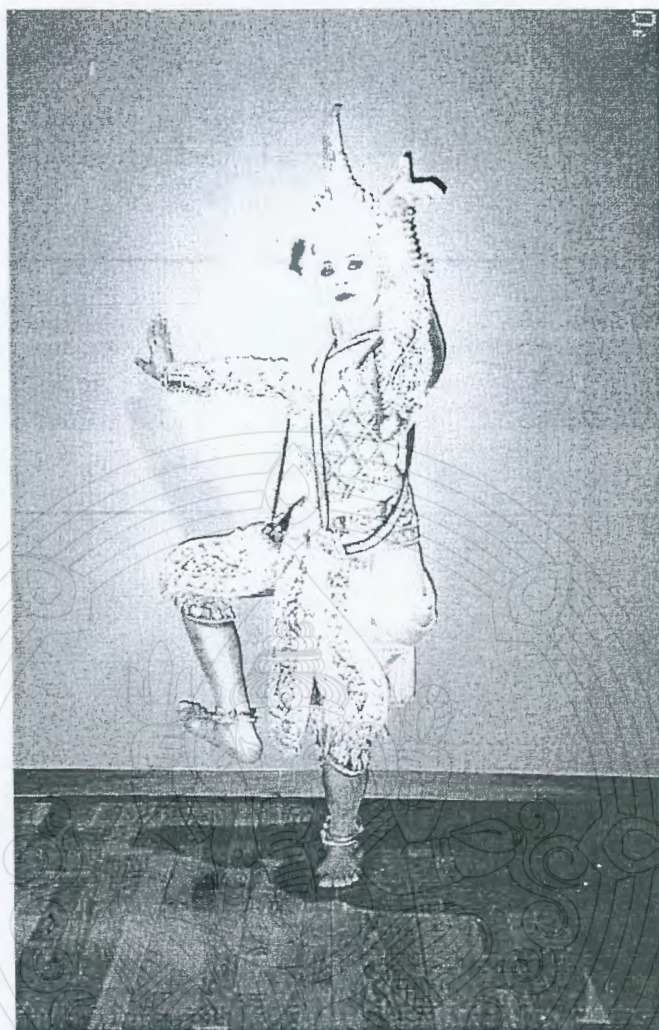
ท่าที่ ๑๑ ท่ารำในคำร้อง “ที่ข้างเกาะ”

หันหน้าตรง ยืนเท้าซ้าย จรดเท้าขวา ย่อเข่า มือซ้ายจับหงาย ยื่นออกไป
ข้างหน้า งอแขน มือขวาปล่อยแบหงายระดับเหนือมือซ้ายเล็กน้อย งอแขน เอียงศีรษะข้างซ้าย

ท่าที่ ๑๒ ท่ารำในคำร้อง “งามจริงเจียวแหละ”

หันลำตัวไปด้านขวา เท้าขวาขึ้นตรง เท้าซ้ายจรดพื้น ยืนขาตั้ง มือซ้ายตั้งวงหน้า
แขนขวากระดบไหล่ งอข้อศอก ปลอยมือหงายระดับศีรษะ เอียงศีรษะข้างซ้าย เบี่ยงหน้าออก
ทางซ้ายมือ

ท่าที่ ๑๓ ท่ารำในคำร้อง “เหมือนจ้าวเทวา”

ขึ้นด้วยเท้าซ้าย ยกเท้าขวา ย่อเข่า แขนซ้ายยกกระดับไหล่ งอข้อศอก ปล่อย
มือหงายระดับศีรษะ แขนขวาเหยียดตึงไปด้านข้าง ดึงปลายมือ

ท่าที่ ๑๔ ทำรำเปี๊พายรับท่าที่ ๑

เท้าขวาก้าวหน้า ย่อเข่า มือซ้ายจับหางย เขยิดแขนดึงไปข้างหน้า มือขวาจับส่ง
หลัง เอียงศีรษะข้างขวา ทำสลับข้างกันไปมา ๓ ครั้ง

ท่าที่ ๑๕ ท่าร่ายพาทย์รับท่าที่ ๒

เท้าขวาอยู่ด้านหน้า ย่อเข่า เท้าซ้ายวางหลัง แขนขวาเหยียดตั้งไปด้านข้าง หงาย
 ท้องแขน มือขวาจับหงาย แขนซ้ายเหยียดตั้งไปด้านข้างเช่นเดียวกัน มือซ้ายตั้งปลายมือ เอียง
 ศีรษะข้างซ้าย ทำสลับข้างกันไปมา พร้อมกับเดินถอยไปข้างหลัง จนจบเพลงรับ

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

เรื่อง นุชฉายอินทรีชิตแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ป.๑ (โยนพระ)

ระดับปริญญาตรี ปีที่ ๑

๑. สารสำคัญ

การรำนุชฉายอินทรีชิตแปลง คือ การแสดงความภาคภูมิใจของอินทรีชิต เมื่อแปลงกายเป็นพระอินทร์ได้อย่างสวยงาม

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

ปฏิบัติทำรำนุชฉายอินทรีชิตแปลง เพลงนุชฉาย ตั้งแต่คำร้องว่า นุชฉายเอ๋ย ช่างเป็นนบิต ถึงปีพาทย์รับทำที่ ๓ และทำที่ ๔ ได้

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

ปฏิบัติทำรำนุชฉายอินทรีชิตแปลงได้

๓. เนื้อหา

ทำรำนุชฉายอินทรีชิตแปลงตามคำร้องเพลงนุชฉาย ตั้งแต่คำว่านุชฉายเอ๋ย ช่างเป็นนบิต ถึงปีพาทย์รับทำที่ ๓ และทำที่ ๔

๔. กิจกรรมการเรียนการสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้ว เรื่องนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้มือนาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้ลำตัว นาฏยศัพท์ที่เกี่ยวกับการใช้เท้า รวมทั้งทบทวนปฏิบัติทำรำนุชฉายอินทรีชิตแปลงตั้งแต่ปีพาทย์ทำเพลงร่ว คำร้องเพลงนุชฉาย จนถึงปีพาทย์รับทำที่ ๑ และทำที่ ๒

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ปฏิบัติทำรำนุชฉายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงนุชฉาย ตั้งแต่คำว่า นุชฉายเอ๋ย ช่างเป็นนบิต ถึงปีพาทย์รับทำที่ ๓ และทำที่ ๔

๒. แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ออกมาอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

- การที่ปีพาทย์ทำเพลงร่ว มีประโยชน์อย่างไรต่อผู้แสดง

- ทำไมต้องมีปีพาทย์รับ เมื่อจบทำรำแต่ละท่อน
- การใช้ปีในเป่าเลี่ยนเสียงคนร้อง มีความจำเป็นและเอื้อประโยชน์อย่างไรบ้าง
- วิธีการรำนุฉายอินทรีชิตแปลงต่างจากการรำนุฉายพราหมณ์อย่างไร

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปผลการเรียนจากการปฏิบัติทำรำนุฉายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงนุฉาย ตั้งแต่คำว่า นุฉายเอย ช่างเบือนบิด ถึงปีพาทย์รับทำที่ ๓ และทำที่ ๔

๕. สื่อการเรียนการสอน

- รูปภาพรำนุฉายชุดต่างๆ
- เครื่องบันทึกเสียงนุฉายอินทรีชิตแปลง
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง หรือ ไม้เคาะจังหวะ

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากความตั้งใจปฏิบัติทำรำและการอภิปราย
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงความเคารพ การตรงต่อเวลา
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทดสอบปฏิบัติทำรำ ฟังการอภิปรายกลุ่ม

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาสัมภาษณ์อุดม อังสุธร ผู้เคยแสดงรำนุฉายอินทรีชิตแปลง เพื่อให้ทราบวิธีการรำให้ถูกต้องสวยงาม

๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- คีฤฤทธิ์ ปราโมช ม.ร.ว., “นาฏศิลป์และละครไทย”, ลักษณะไทย, ไทยวัฒนาพานิชจำกัด : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑
- ประพันธ์ สุคนธชาติ, ศิริระโขณ, อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๘
- สุมิตร เทพวงษ์, นุฉาย, วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๓๘

๕. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๔

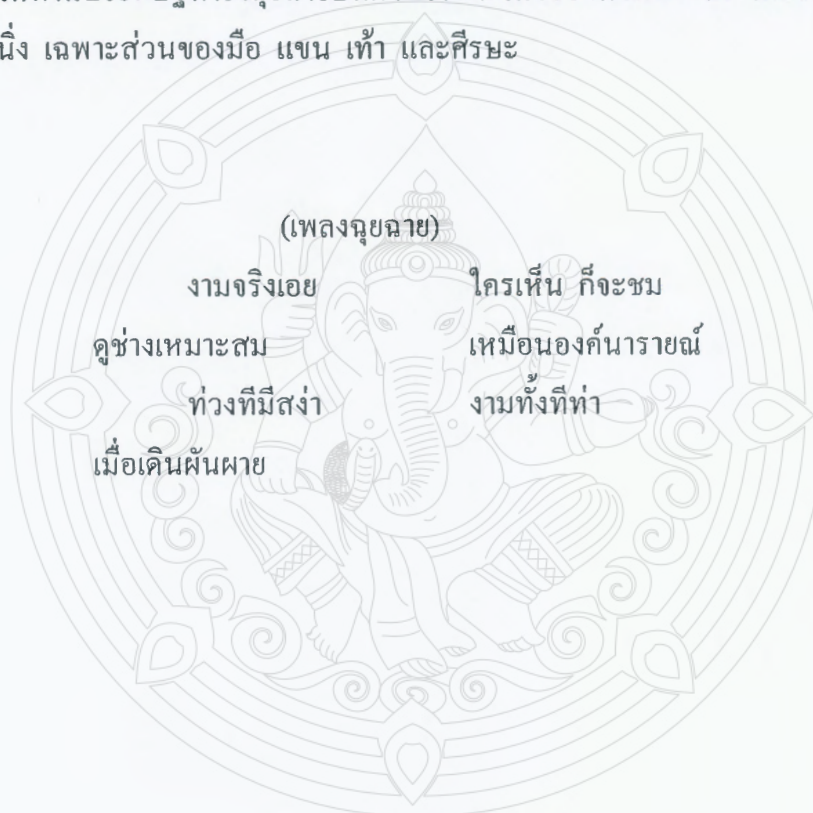
๑๑. ใบงานที่ ๔

ใบงานที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. จงยกตัวอย่างการร่ายฉุยฉายมา ๒ ชุด และเปรียบเทียบให้เห็นส่วนที่เหมือนกันกับส่วนที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน
๒. ให้นำนประดิษฐ์ทำร่ายฉุยฉายบทตัวพระตามเนื้อร้องที่ขีดเส้นใต้ โดยใช้คำอธิบายเป็นทำนอง เฉพาะส่วนของมือ แขน เท้า และศีรษะ

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

เรื่อง นุญฉายอินทรีชิตแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ ๑ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรีปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

การรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง คือ การแสดงความภาคภูมิใจของอินทรีชิตเมื่อแปลงกายเป็นพระอินทร์ได้อย่างสวยงาม

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

ปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลงเพลงแม่ศรี ตั้งแต่ทำรำตามคำร้องว่า ยักษ์เอย ยักษ์จำแลง ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๕ ได้

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

ปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลงได้

๓. เนื้อหา

ทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำว่า ยักษ์เอย ยักษ์จำแลง ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๕

๔. กิจกรรมการเรียนการสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้ว โดยการปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลงตามคำร้องเพลงนุญฉาย ตั้งแต่คำว่า นุญฉายเอย ช่างบิดเบือน ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๓ และท่าที่ ๔

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงแม่ศรีตั้งแต่คำว่า ยักษ์เอย ยักษ์จำแลง ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๕

๒. แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ออกมาอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

- จังหวะเพลงนุญฉายต่างกับจังหวะเพลงแม่ศรีอย่างไร

- ทำไมต้องมีเพลงแม่ศรีมาต่อท้ายเพลงนุญฉาย
- ทำไมไม่รำทำซ้ำคำเดิมในช่วงที่มีเสียงปี่เป่าเลียนเสียงคนร้องในเพลง

แม่ศรี

เหมือนช่วงที่ร้องเพลงนุญฉาย

- ทำรำที่น่ารู้เกี่ยวกับการใช้วัยวะส่วนต่างๆของร่างกายมีอะไร
ยกตัวอย่างและอธิบายให้เข้าใจ

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปผลการเรียนจากการปฏิบัติทำรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงแม่ศรีตั้งแต่คำว่า ยักขีเอ๋ย ยักขีจำแลง ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๕ รวมทั้งสรุปผลการอภิปรายในครั้งนี้

๕. สื่อการเรียนการสอน

- รูปภาพรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง
- เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงเพลงนุญฉายอินทรีชิตแปลง
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น กลึง หรือไม้เคาะจังหวะ

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากความตั้งใจปฏิบัติทำรำและการอภิปราย
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความ
เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน การประหยัด
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทดสอบปฏิบัติทำรำ ฟังการอภิปรายกลุ่ม

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาสัมภาษณ์ ชงชัย โพธิยารมย์ ผู้ซึ่งเคยได้รับการถ่ายทอดรำนุญฉายอินทรีชิตแปลง เพื่อให้ทราบถึงวิธีการรำที่ถูกต้องสวยงาม

๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- คีตกฤทธิ์ ปราโมช ม.ร.ว. “นาฏศิลป์และละครไทย”, ลักษณะไทย, ไทยวัฒนา

พานิชจำกัด : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑

- ประเมษฐ์ บุญชะชัย, การรำของผู้ประกอบในพิธีไหว้ครู โจน ละคร,
วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๐

๕. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๕

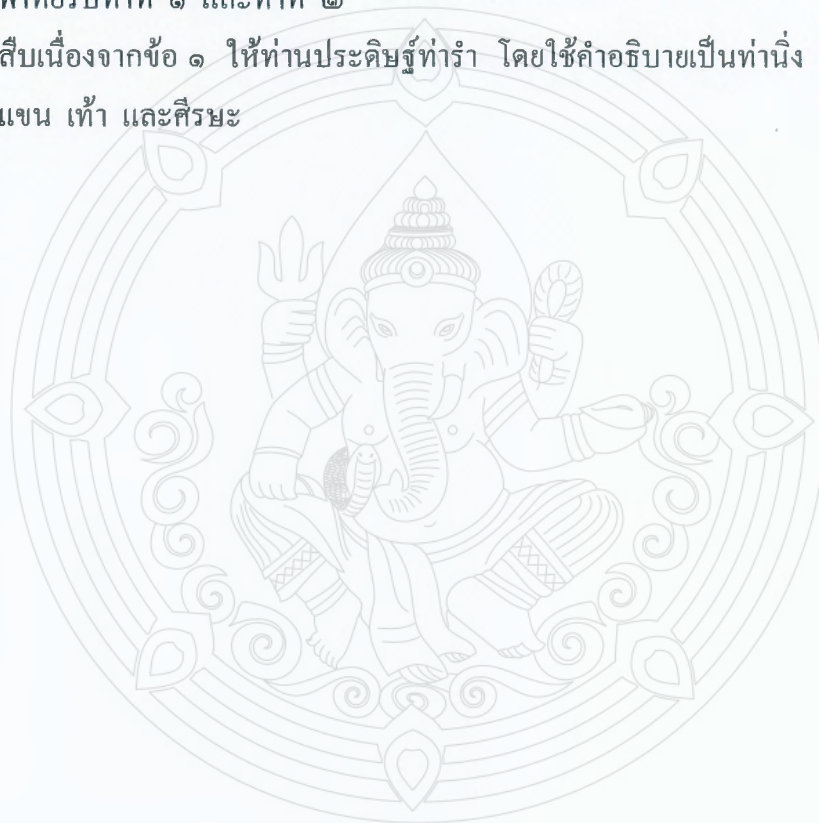
๑๑. ใบงานที่ ๕

ใบงานที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. ถ้าให้ท่านประดิษฐ์ชุดรำถวายตอนพระรามแต่งเครื่องบวช ท่านจะประพันธ์เนื้อร้องว่าอย่างไร ยกตัวอย่างเพลงถวายที่ท่านแต่งมา ๑ ท่อน ตั้งแต่ปีพาทย์ทำเพลงร่ว ถึงปีพาทย์รับทำที่ ๑ และทำที่ ๒
๒. สืบเนื่องจากข้อ ๑ ให้ท่านประดิษฐ์ท่ารำ โดยใช้คำอธิบายเป็นทำนอง เฉพาะส่วนของมือ แขน เท้า และศีรษะ

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

เรื่อง รัชชานุชาอินทรีชิตแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๑ ทักษะนาฏศิลป์ ๑ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรีปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

การรำร่ายอินทรีชิตแปลง คือ การแสดงความภาคภูมิใจของอินทรีชิตเมื่อแปลงกายเป็นพระอินทร์ได้อย่างสวยงาม

๒. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

ปฏิบัติทำรำร่ายอินทรีชิตแปลง เพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำร้องว่า ยักยี่เอย ยักยี่แสนสวย ปี่พาทย์รับทำที่ ๖ ได้

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

ปฏิบัติทำรำร่ายอินทรีชิตแปลงได้

๓. เนื้อหา

ทำรำร่ายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำว่า ยักยี่เอย ยักยี่แสนสวย ถึง ปี่พาทย์รับทำที่ ๖

๔. กิจกรรมการเรียนการสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้ว โดยการปฏิบัติทำรำร่ายอินทรีชิตแปลงตามคำร้องเพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำว่า ยักยี่เอย ยักยี่จำแลง ถึงปี่พาทย์รับทำที่ ๕

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ปฏิบัติทำรำร่ายอินทรีชิตแปลง ตามคำร้องเพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำว่า ยักยี่เอย ยักยี่แสนสวย ถึงปี่พาทย์รับทำที่ ๖

๒. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกมาอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

- การรำร่ายของตัวพระ นาง ยักษ์ ถึง โขนช่วยให้เห็นศิลปะของการรำอย่างไร

- ท่านคิดว่าการร่ายฉุยฉายอินทรีชนิดแปลง มีส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่างจากการร่ายฉุยฉายชุดอื่นๆอย่างไร
- ท่านสามารถนำความรู้จากการร่ายฉุยฉายอินทรีชนิดแปลงไปประยุกต์ใช้กับชุดรำอื่นๆได้อย่างไร
- ท่านคิดว่าความรู้จากการร่ายฉุยฉายอินทรีชนิดแปลงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

๓. ให้นักศึกษาส่งรายงานกลุ่มที่ครูมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าจากการเรียนในหน่วยที่ ๑ พร้อมทั้งออกมานำเสนอตามหัวข้อดังนี้

- วิวัฒนาการ โขนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๖
- การร่ายฉุยฉายอินทรีชนิดแปลง แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างโขนกับละครในสมัยรัชกาลที่ ๗ ถึงสมัยปัจจุบัน

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปผลการเรียนจากการปฏิบัติทำร่ายฉุยฉายอินทรีชนิดแปลงตามคำร้องเพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำว่า ยักษ์เอย ยักษ์แสนสวย ถึงปีพาทย์รับท่าที่ ๖ รวมทั้งสรุปผลการอภิปรายและรายงานกลุ่มในครั้งนี้

๕. สื่อการเรียนการสอน

- รูปภาพร่ายฉุยฉายอินทรีชนิดแปลง
- เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงเพลงฉุยฉายอินทรีชนิดแปลง
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง หรือไม้เคาะจังหวะ

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากความตั้งใจปฏิบัติท่ารำและการอภิปราย การรายงานกลุ่ม
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ การแสดงความเคารพ การตรงต่อเวลา การมีมนุษยสัมพันธ์
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทดสอบการปฏิบัติท่ารำ ฟังการอภิปรายกลุ่มและการรายงานกลุ่ม

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาสัมภาษณ์ สมบัติ แก้วสุจริต ผู้ได้รับการถ่ายทอดรำถวายอินทรีชิตแปลง เพื่อให้ทราบถึงวิธีการรำที่ถูกต้องสวยงาม

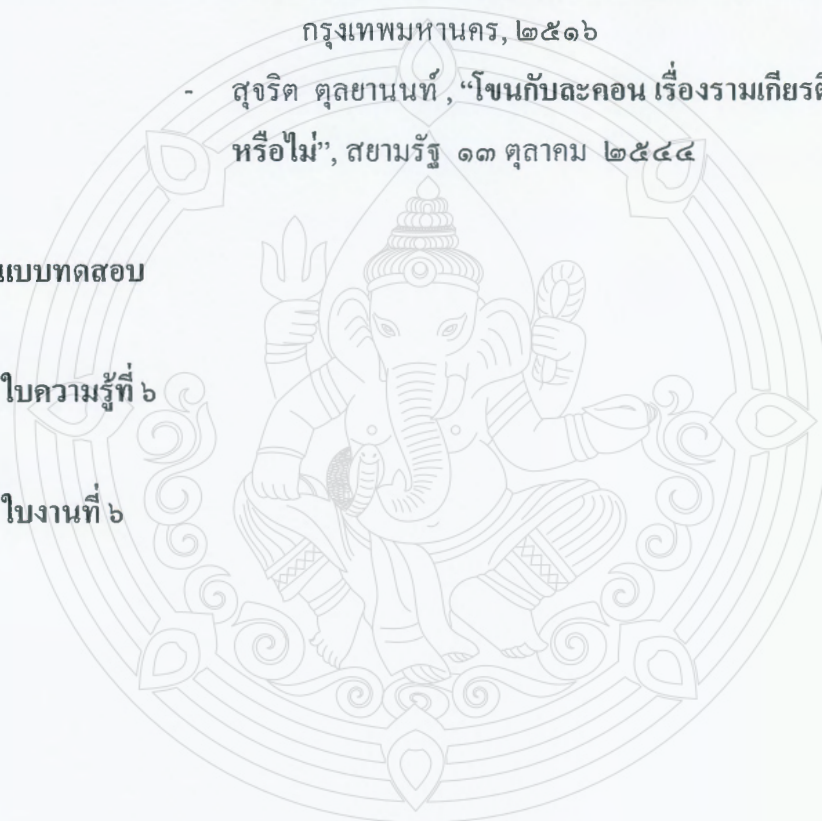
๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- ธนิต อยู่โพธิ์, คุ้มมือศิลป์ละคอนหรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย, ศิวพร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๖
- สุจริต ตุลยานนท์, “โขนกับละคอน เรื่องรามเกียรติ์เหมือนกันหรือไม่”, สยามรัฐ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๔

๙. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๖

๑๑. ใบงานที่ ๖

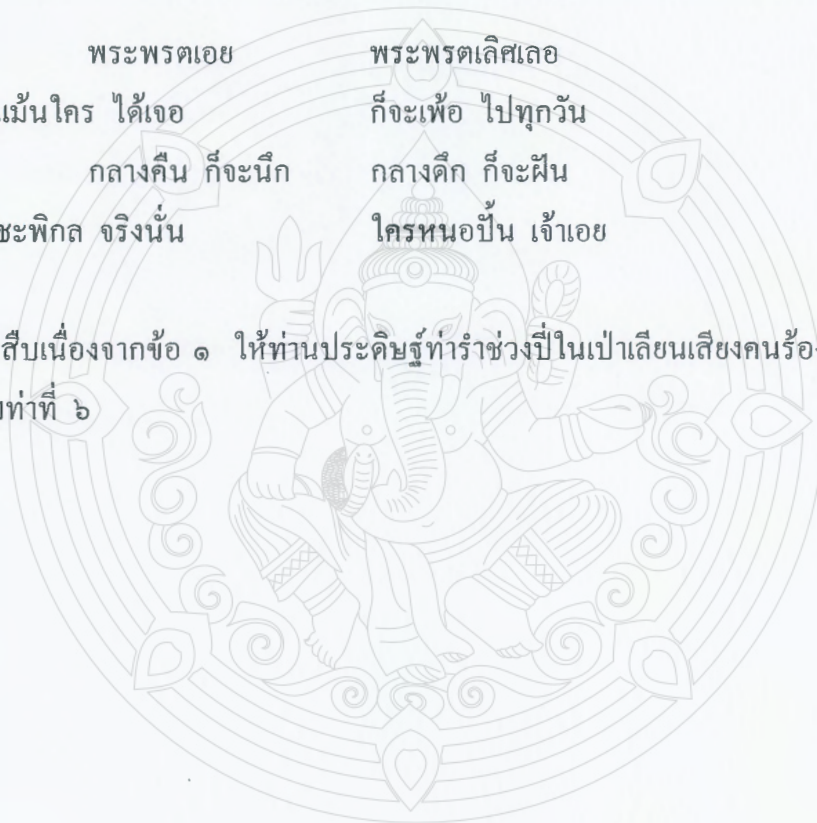
ใบงานที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. ให้ท่านประดิษฐ์ทำรำถวายบทตัวพระตามเนื้อร้องที่ขีดเส้นใต้ โดยใช้คำอธิบายเป็นทำนองเฉพาะส่วนของมือ แขน เท้า และ ศีรษะ

พระพรตเอ๋ย	พระพรตเลิศเลอ
แม่นใคร ได้เจอ	ก็จะเพื่อ ไปทุกวัน
กลางคืน ก็จะไม่	กลางดึก ก็จะไม่
ชะพิกุล จรงนั้น	ใครหนอป็น เจ้าเอ๋ย

๒. สืบเนื่องจากข้อ ๑ ให้ท่านประดิษฐ์ทำรำช่วงปีในป่าเสียงคนร้องตั้งแต่แรกจนจบปี พาทย์รับทำที่ ๖

แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

เรื่อง ร่ายฉราอินทรีดัดแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๑ ทักษะนาฏศิลป์ป.๑ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรี ปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

การร่ายฉราอินทรีดัดแปลง คือ การแสดงความภาคภูมิใจของอินทรีดัดแปลง
กายเป็นพระอินทร์ได้อย่างสวยงาม

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

ปฏิบัติทำร่ายฉราอินทรีดัดแปลง ตั้งแต่ปีพาทย์ทำเพลงเร็ว-ลาได้

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

ปฏิบัติทำร่ายฉราอินทรีดัดแปลงได้

๓. เนื้อหา

ทำร่ายฉราอินทรีดัดแปลง ช่วงปีพาทย์ทำเพลงเร็ว-ลา

๔. กิจกรรมการเรียนการสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้ว โดยการปฏิบัติทำร่ายฉราอินทรีดัดแปลงตามคำร้องเพลงแม่ศรี ตั้งแต่คำว่า ยักยี่เอ๋ย ยักยี่แสนสวย ถึงปีพาทย์รับทำที่ ๖

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ปฏิบัติทำร่ายฉราอินทรีดัดแปลง ช่วงปีพาทย์ทำเพลงเร็ว-ลา

๒. แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ออกมาอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

- การฝึกทำเพลงช้าเพลงเร็ว เมื่อเริ่มแรกฝึกหัดนาฏศิลป์ ท่านคิดว่ามีประโยชน์อย่างไร
- ขนบการร่ายนาฏศิลป์แบบแผนที่สามารถนำไปจัดชุดเบ็ดเตล็ดได้ มีส่วนใดบ้างที่คล้ายๆกัน จะตัดออกเสียมิได้ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบมา

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปผลการเรียนจากการปฏิบัติทำรำในช่วงปีพาทย์ทำเพลงเร็ว-ลา รวมทั้งสรุปผลการอภิปรายในครั้งนี้

๕. สื่อการเรียนการสอน

- รูปภาพรำฉายชุดต่างๆ
- เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงเพลงฉายอินทรีดัดแปลง
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง หรือไม้เคาะจังหวะ

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากความตั้งใจปฏิบัติทำรำและการอภิปรายกลุ่ม
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ ความสุภาพอ่อนน้อม การประหยัด การมีมนุษยสัมพันธ์
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทดสอบปฏิบัติทำรำและฟังการอภิปรายกลุ่ม

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาสัมภาษณ์ ไพฑูรย์ เข้มแข็ง ผู้เคยแสดงรำฉายอินทรีดัดแปลง เพื่อให้ทราบถึงวิธีการรำที่ถูกต้องสวยงาม

๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- คึกฤทธิ์ ปราโมช ม.ร.ว., “นาฏศิลป์และละครไทย”, ลักษณะไทย, ไทยวัฒนาพานิชจำกัด : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๑
- อาคม สายาคม, หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอาคม สายาคม ๘ ธันวาคม ๒๕๒๕, ประยูรวงศ์การพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๕

๙. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๗

๑๑. ใบงานที่ ๗

ใบงานที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. การฝึกรำเพลงช้า-เพลงเร็ว มีประโยชน์อย่างไรต่อนาฏศิลป์ โปรดยกตัวอย่างและอธิบายให้เห็นจริง
๒. เหตุใด อาคม สายาคม จึงกล่าวว่า การรำเพลงช้า-เพลงเร็ว เปรียบเสมือนยาหม้อใหญ่ จงวิเคราะห์เหตุผล รวมทั้งอธิบายวิธีการถ่ายทอดของครูในอดีต

แผนการสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

เรื่อง ระบายอินทรีচিতแปลง

เวลา ๓ คาบ

วิชา ๒๐๑-๒๒๐๒ ทักษะนาฏศิลป์ ๑ (โขนพระ)

ระดับปริญญาตรี ปีที่ ๑

๑. สาระสำคัญ

กลวิธีในการระบายอินทรีচিতแปลง คือ การรู้จักใช้มือ ลำตัว เท้า ได้ถูกต้อง และสามารถออกลีลาท่าร้ายรำ ได้อย่างสวยงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย รวมทั้งรู้จักใช้กลวิธีสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมโดยการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นแบบฉบับของตนเอง

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจถึงกลวิธีการระบายอินทรีচিতแปลงให้สวยงามตามแบบแผนโขนตัวพระและสามารถปฏิบัติลีลาท่าร้ายรำได้อย่างงดงาม ตามหลักสุนทรียะของนาฏศิลป์ไทย

๒.๒ จุดประสงค์นำทาง

- บอกตำแหน่งการใช้มือ ลำตัว และเท้า ได้อย่างถูกต้อง
- แยกแยะวิธีการใช้ลีลาออกท่าร้ายรำได้อย่างเหมาะสม
- มีทักษะการสร้างความประทับใจด้วยกลวิธีของผู้แสดง
- มีทักษะการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวผู้แสดง

๓. เนื้อหา

กลวิธีการระบายอินทรีচিতแปลงให้สวยงามตามแบบแผนโขนตัวพระมีดังนี้

๓.๑ ความถูกต้องของการใช้วงเหลื่อมตามแบบแผนนาฏศิลป์

๓.๒ การใช้ลีลาออกท่าร้ายรำให้สวยงามตามแบบแผนโขนตัวพระ

๓.๓ การสร้างความประทับใจด้วยกลวิธีของผู้แสดง

๓.๔ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการระบาย

๔. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

๔.๑ ขั้นเตรียม

ทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนครั้งที่แล้วโดยการปฏิบัติทำรำถวายอินทรชิต
แปลงตั้งแต่ต้นจนจบเพลง

๔.๒ ขั้นสอน

๑. ครูจับทำให้นักศึกษารู้จักใช้อวัยวะต่างๆ ในการรำรำเพื่อให้ถูกต้องสวยงาม
ตามแบบแผนนาฏศิลป์ไทยดังนี้

- จับวง เหลี่ยม เพื่อให้ตั้งระยะได้ถูกต้องตามแบบของโขนตัวพระ
- จับศีรษะ คอ ไหล่ ช่วงแขน เอว เกือบข้าง ฯลฯ เพื่อให้รู้วิธียกเอียงใน
การออกลีลาให้นุ่มนวล สง่า ภาควุฒิ สมกับบทที่เรียกว่า ทิพระทิพระยา
- ครูแสดงบทบาทให้ดูเป็นตัวอย่างถึงการวางสีหน้า บุคลิกลักษณะของ
ตัวพระ และให้นักศึกษาฝึกการออกกิริยาท่าทางตามแบบครู เพื่อให้
เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการสร้างความน่าประทับใจต่อไป

๒. จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหัวข้อต่อไปนี้

- ผู้ที่มีชื่อเสียงในการรำถวายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและวิธีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวของศิลปินท่านนั้น
- ทำอย่างไรจึงจะสามารถรำถวายให้ผู้ชมประทับใจ
- ท่านคิดว่า จารัตของโขนตัวพระมีส่วนกำหนดมิให้การทำรำถวายอินทรชิตแปลงเป็นไปอย่างเสรีในการแสดงความรู้สึกลีลาทางสีหน้าและแววตาหรือไม่
- ถ้าท่านได้รับเลือกให้แสดงบทพระอินทร์ในโขนกับแสดงบทพระอินทร์ในละครนอกเรื่องสังข์ทอง ท่านจะออกท่าทำตามแบบฉบับของตัวท่านในบุคลิกเดียวหรือสองบุคลิก โปรดวิเคราะห์และอ้างเหตุผลสนับสนุน

๔.๓ ขั้นสรุป

ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปบทเรียนที่ผ่านมาทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดการเรียนรู้เรื่องรำถวายอินทรชิตแปลงในครั้งนี้

๕. สื่อการเรียนการสอน

- รูปภาพรำฉุยฉายชุดต่างๆ
- เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงเพลงฉุยฉายต่างๆ
- เครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง หรือไม้เคาะจังหวะ

๖. การวัดผลและประเมินผล

- สังเกตจากความตั้งใจปฏิบัติท่ารำ และการอภิปราย
- บันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านจริยธรรม ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- สอบวัดผลภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการฟังอภิปรายและการสอบวัดผล

๗. กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักศึกษาสัมภาษณ์ศิลปินผู้มีชื่อเสียงด้านนาฏศิลป์ไทย เพื่อทราบถึงวิธีการทำให้ถูกต้องสวยงาม

๘. หนังสืออ้างอิงและหนังสืออ่านประกอบ

- ธนิต อยู่โพธิ์, โขน, กรมศิลปากร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๑๑
- สุจิตต์ วงษ์เทศ, ร้องรำทำเพลง ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม, มติชน : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๒
- อรวรรณ ขมวัฒนา, รำไทยในศตวรรษที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๐

๙. แบบทดสอบ

๑๐. ใบความรู้ที่ ๘

๑๑. ใบงานที่ ๘

ใบงานที่ ๘

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบ

๑. อธิบายกลวิธีการออกสัทาทำทำให้สวยงามตามแบบแผนของโขนตัวละครตามเนื้อเรื่องต่อไปนี

กนิริน เลียบถ้ำ อำไพ

โปรดอธิบายการตั้งทำตั้งแต่คำว่า “กนิริน” และการเคลื่อนไหวด้วยลีลา จนกระทั่งถึงคำว่า “อำไพ”

๒. ทำอย่างไรท่านจะสามารถเป็นศิลปินด้านนาฏศิลป์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนดูโปรดแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

